THE PROBLEM OF SOCIALIZATION OF CHILDREN WITH AUTISM SPECTRUM DISORDERS

Victoria MAXIMCIUC
Assoc. Prof., PhD, „I.Creangă" State Pedagogical University Chișinău, Republic of Moldova

Abstract. The article considers the issue of research on the socialization of children with autism spectrum disorder (ASD). The socialization of people with ASD is a very difficult issue, this is confirmed by studies in the West that only 15% of this category can be independent, but still the presence of support is needed. There is insufficient research on this issue in the specialised literature. The results of the own research are presented and the main directions of psycho-pedagogical interventions are included, containing the activity with children, parents and teachers

Keywords: socialization, autism spectrum disorder, disability, degree of disability, approach.

Actualiteta şi dezvoltarea temei de cercetare: Problema socializării copiilor cu tulburări din spectrul autist (TSA) este deosebit de relevantă în ziua de azi. Acest lucru este datorită următorilor factori: 1) creşterea constantă a acestei categorii de copii, 2) prezenţa unei tulburări complexe care duce la distorsionarea interacţiunii, comunicării, reglarea comportamentului în funcţie de situaţie, lipsa intereselor comune cu alte persoane 3) promovarea educaţiei incluzive. După cum se cunoaşte, scopul final al socializării este îmbunătăţirea calităţii vieţii, ceea ce presupune: creşterea nivelului de independenţă, capacitatea de a stabili relaţii sociale, posibilitatea de a studia, de a lucra, accesul de sine stătător sau cu sprijin la la recreere cât şi petrecerea timpului liber. Din păcate, datorită particularităţilor acestei tulburări psihofizice, conform literaturii speciale, doar 14-15 % de persoane cu TSA din ţările dezvoltate ale lumii ating nivelul optim de socializare, dar, de regulă, au nevoie de sprijin constant [4 p, 6].

Problema studierii trăsăturilor de dezvoltare ale copiilor cu TSA a fost abordată de un număr mare de cercetători din străinătate: L. Kanner, H. Asperger, V. Lewis, M. Rutter, L. Wing, O.C. Никольская, E.P. Баенская, M.M. Либлинг, A.P.Хаустов iar în Republica Moldova N. Bucun, S. Vrabie. Au fost studiate cauzele, mecanismele de dezvoltare a TSA, caracteristicile dezvoltării proceselor cognitive, comunicarea şi vorbirea. Trebuie remarcat faptul că, conform analizei teoretice a surselor speciale moderne, socializarea este considerată din două poziţii: crearea unui confort psihologic optim şi a unui mediu incluziv (Кускова E.C. [4], S. Vrabie [1]), analiza comportamentală aplicată (M. Taubman, R. Leaf, J. McEaching [2]). O atenţie deosebită trebuie acordată analizei problemelor de socializare a copiilor cu TSA studiată de către E.C. Кусковой [4, p. 3]. Autorul notează mai multe tipuri de probleme: probleme clinice, psihologice şi pedagogice (probleme cauzate de triada dereglărilor conform L. Wing [3], probleme cauzate de particularităţile formării şi dezvoltării sferei cognitive, probleme cauzate de specificul stării de bine). - interacţiunea dintre membrii familiei în care este crescut un copil cu TSA); probleme instituţionale (imperfecţiunea diagnosticului diferenţial al TSA,

lipsa unui sistem unificat, cuprinzător, susţinut legal pentru abilitarea copiilor cu TSA, probleme cauzate de lipsa reală a unor medii incluzive). Trebuie de remarcat că în literatura de specialitate nu există suficiente informaţii despre socializarea copiilor cu TSA , nu există nici suficiente metode de studiere a dezvoltării nivelului de socializare la copiii cu TSA la vârsta şcolară primară.

Scopul studiului: realizarea studiului de dezvoltare al aspectului de socializare la copiii cu TSA a început la nivelul primar. Baza cercetării noastre au constituit-o elevii din şcoala auxiliară Nr. 7 din mun. Chişinău, unde au participat 8 copii din clasele primare , dintre care 6 băieţi şi 2 fete cu vârstă de 7 ani, dintre care un copil este crescut într-o familie incompletă. Au fost intervievaţi în total 8 părinţi.

Metode de cercetare:1) Scala comportamnetului adaptiv Weiland (Adaptive Behaivior Scales VABS). Metodologia folosită este un interviu semistructurat, unde la întrebări răspund părinţii sau persoane din mediul apropiat. Evaluarea dezvoltării copilului se face pe următoarele domenii: comunicare, socializare, abilităţi de viaţă de zi cu zi, abilităţi motrice. 2) Harta de observaţie a lui Stott - scopul este de a studia modelul comportamentului adaptative.

Ipoteza cercetării:

1) presupunem că nivelul de socializare a copiilor cu TSA este determinat de gravitatea acestei tulburări psihofizice.

Analiza rezultatelor studiului.

În Tabelul Nr. 1 sunt prezentate rezultateleobţinute la Scala Weiland Adaptive Behavior.

Tabelul Nr. 1 - Scoruri pe scara comportamentului adaptiv Weiland

№	Comunicare	Activităţile de zi cu zi	Socializare	Abilităţi motrice
Nivel Mediu	17,5	15,8	14,2	13,2
Nivel Minim	85	85	85	85
Nivel Maxim	115	115	115	115

Rezultatele prezentate în Tabelul 1 indică indicatori standard extrem de scăzuti la scalele „Comunicare", „Abilităţi de zi cu zi", „Socializare", „Abilitati motrice".

O analiză a datelor după Harta de observare Stott a relevat o lipsă de încredere în oamenii noi, retragerea în sine, o lipsă de normativitate socială, stres emoţional şi simptome nevrotice.

Astfel, conform rezultatelor experimentului de constatare , am demonstrat că la grupul nostru de copii cu TSA abilităţile receptive, expresive, abilităţile de recunoaştere şi exprimare a emoţiilor sunt foarte slab dezvoltate, ceia ce generează formarea unei percepţii negative a celor din jur. Nu sunt dezvoltate abilităţile de a stabili contacte de interacţiune, cât şi de a urma norme şi cerinţe acceptabile din punct de vedere social. Prezenţa tulburărilor emoţionale şi nevrotice exacerbează şi mai mult dezvoltarea abilităţilor de comunicare, activităţilor din viaţa cotidiană şi al abilităţilor de socializare şi motrice.

Rezultatele obţinute au devenit adevărate argumente pentru dezvoltarea unui program de stimulare a dezvoltării socializării la copiii cu TSA. În programul nostru, am selectat următorii beneficiari: copii, părinţi, profesori.

În primul rând, am început cu organizarea spaţiului atât acasă, cât şi la şcoală: un spaţiu ordonat după rutine (determinarea scopului funcţional al fiecărei încăperi, efectuarea anumitor activităţi doar în clasa sau camera corespunzătoare, obiectele de uz casnic, materialele didactice şi de joc ar trebui să fie în camere corespunzătoare), organizarea spaţiului educaţional, de joc şi a rutinei zilnice, utilizarea indicilor: indicativ (pictograme cu imagini ale obiectelor), comunicative (tablete cu text în locurile potrivite), comportamental social (desene, pictograme care reflectă acţiuni corespunzătoare situaţiei sociale).

Pentru părinţi, am organizat o serie de seminarii web pe următoarele subiecte: „Autismul nu este o boală", „Cum să comunici şi să interacţionezi cu un copil cu TSA", „Comportamentul neobişnuit al copilului meu şi cum mediez acest comportament".

Pentru profesori, s-au desfăşurat seminarii ştiinţifice şi metodologice pe următoarele teme: „Intervenţia psihopedagogică în comportamentul dezadaptativ", „Încălcarea procesării informaţiei senzoriale şi manifestările acesteia", „Rolul comunicării alternative în apariţia comportamentului dezadaptativ". „Probleme în predarea copiilor cu TSA".

În munca cu copiii cu TSA , accentul principal s-a pus pe formele individuale de activitate cu implicarea specialiştilor din serviciul de sprijin: psihopedagogi, psiholog şi logoped. În cadrul activităţilor ca specialist e nevoie de o pregătire amplă şi variată a meterialelor. La fel în cadrul acestor activităţi am evidenţiat următoarele aspecte: 1) direcţia comportamentală: dezvoltarea şi consolidarea formelor de comportament, abilităţi de comunicare şi orientare socială care adaptează copilul la mediu; 2) direcţia de dezvoltare - dezvoltarea funcţiilor mentale pentru comunicare şi socializare. În cadrul activităţilor cu grupul nostru de copii, ne-am bazat pe următoarele caracteristici: natura structurii defectului, capacităţile organizaţionale, vârsta copilului cât şi situaţia socială de dezvoltare.

În munca de la clasă, am început cu următoarele puncte principale - formarea unui stereotip educaţional (capacitatea de a lucra la o masă, înţelegerea şi respectarea instrucţiunilor, ordinea şi scopul activităţilor, dezvoltarea capacităţii de a lucra conform unui program). Reprezentări matematice elementare: ideea de culoare şi formă ca semn al unui obiect, recunoaşterea numerelor. Orientare spaţială, abilităţi de citire - cunoaşterea literelor, dezvoltarea auzului fonemic, dezvoltarea abilităţilor de a recepta un mesaj. Coordonarea vizual-motrică - formarea abilităţilor grafomotorii (haşurare, trasare, colorare), implicarea activă în cadrul orelor de educaţie fizică sau kinetoterapie. Dezvoltarea vorbirii: dezvoltarea vorbirii receptive, expresive, pregătirea pentru imitaţie, formarea deprinderii de a solicita, posibilitatea utilizării gesturilor. Dezvoltarea comunicării şi utilizarea elementelor din ludoterapie, art terapie şi terapia cu poveşti.

Concluzii. Problema dezvoltării abilităţilor sociale va fi întotdeauna cea mai actuală dar şi în acelaşi timp dificil de rezolvat, deoarece se datorează complexităţii deficienţei psihice şi fizice a copiilor cu TSA. Observăm că formarea abilităţilor sociale

descrise în literatura de specialitate se divizează în două direcţii: crearea confortului psihologic în educaţia incluzivă şi utilizarea terapiei comportamentale. De fapt, procesul de dezvoltare a socializării este mult mai complex, iar sarcina principală este aplicarea diferitelor metode de intervenţie psihologică şi pedagogică, al căror scop principal ar fi diminuarea stereotipiilor vicioase cu o includere treptată în societate, în funcţie de caracteristicile individuale al fiecărui copil. Am constatat că nu există suficiente metode disponibile pentru a studia nivelul de dezvoltare al socializării copiilor de vârstă şcolară. Studiul nostru a relevat un nivel extrem de scăzut de dezvoltare a comunicării, abilităţilor de zi cu zi, socializare, abilităţi motrice, precum şi o lipsă de încredere în oamenii noi, retragerea în sine, o lipsă de normativitate socială, stres emoţional cât şi simptome nevrotice. Pentru a stimula dezvoltarea abilităţilor de socializare, este necesară organizarea mediului specializat, utilizarea indicilor vizuali, lucrul cu părinţii şi profesorii, prezenţa unor abilităţi profesionale şi personale speciale în rândul personalului didactic, ţinând cont de caracteristicile de dezvoltare ale copiilor, utilizarea unui comportament model în activităţile de zi cu zi cât şi dezvoltarea palierului de integrare senzorială.

Bibliografia:

Vrabie S. Particularităţile social-psihologice în triada „copil cu tulburări de spectru autist-familie-şcoală” Teza de doctor în psihologie. Chişinău, 2021. 248 p.

Tauban M. Date can and schould be yourfriend! In: It`s time for school: Building quality ABA educational programs for students with autism spectrum disorders. New York: DRL Books, pp.137-152.

Wing, L., Gould, J. "Severe Impairments of Social Interaction and Associated Abnormalities in Children: Epidemiology and Classification", Journal of Autism and Developmental Disorders, 1979, 9, pp. 11–29.

Кускова, Е.С. Проблемы социализации детей с расстройствами аутистического спектра. Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe (East European Scientific Journal), 2019, nr. 10 (50), с. 63-67.

Морозов, С.А., Морозова, Т.И., Белявский, Б.В. Некоторые вопросы профессиональной ориентации подростков и взрослых с расстройствами аутистического спектра. Аутизм и нарушения развития, 2016, Т. 14, № 3, с. 3-20